

Posudek na diplomovou práci

Téma diplomové práce: **Interakce rodič-dítě s poruchou autistického spektra**

Diplomandka: Bc. Veronika Župová

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Šporclová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Václav Mertin

Diplomandka předkládá k posouzení diplomovou práci v rozsahu 134 stran včetně seznamu literatury a příloh. Diplomová práce se zabývá z mého pohledu velmi důležitým tématem – interakcí mezi rodiči a dítětem s poruchou autistického spektra.

Teoretickou část DP tvoří 3 kapitoly. První dvě se věnují psychomotorickému vývoji předškolních dětí, autorka srovnává vývoj běžně se vyvíjecích (neurotypických) dětí a dětí s PAS. Zaměřuje se především na popis oblastí, které jsou u autismu klíčové – sociální vztahy, sociálně komunikační chování, sociálně emoční reciprocita a porozumění, řečový vývoj, hra. Další kapitola s názvem „Dítě s PAS v rodině“ je věnována specifikům výchovy dítěte s PAS a faktorům, které mohou vazbu mezi rodičem a dítětem a vzájemnou interakci ovlivnit, velmi zdařile shrnuje výsledky studií věnované tomuto tématu.

Ocenila bych, kdyby v úvodu práce autorka vysvětlila i svou motivaci pro volbu tématu DP. Celkovému vyznění práce neprospívají častěji se objevující formální nedostatky, gramatické chyby, stylistické nepřesnosti. Při čtení práce je rušivé, někdy až chaotické prolínání témat v rámci jednotlivých kapitol, nedodržování struktury či posloupnosti, nesoulad mezi názvem a obsahem kapitoly. Např. v kapitole „Sociálně emoční vzájemnost a sociálně komunikační reciprocita“ /str. 13-14/ se autorka věnuje převážně sociálně emočnímu porozumění, zatímco pragmatické funkce jazyka popisuje v kapitole „Řeč“; v jiné kapitole („Hra“ /str. 16-18/) se autorka věnuje předškolnímu věku, ovšem v některých částech je velká část věnována batolecímu období, členění obsahu kapitoly působí poněkud zmateně.

Autorka prokázala schopnost pracovat s odbornou literaturou i zahraničními texty, v rámci rešerše odborných zdrojů uvádí výsledky aktuálních studií vztahující se k danému tématu. Nicméně i v tomto případě jsou některé citované závěry uváděny bez širšího kontextu nebo přesně uvedeného zdroje a jsou poté hůř srozumitelné - např. na str. 24: „*Schopnost iniciovat kontakt s rodiči má pozitivní vliv na rozvoj sociálních dovedností se spolužáky, což bylo měřeno o rok později*“ – kým bylo toto měření realizováno? Na jakou studii v textu autorka odkazuje? Na str. 28 autorka uvádí: „*Děti zpočátku tréninku vykazovaly deficity ve spontánním napodobování při hře s předměty o 10%*“ – k čemu se údaj 10% vztahuje? Oproti jaké skupině byly zjištěny deficity?

Bylo by také žádoucí, aby se některým zajímavým zjištěním autorka věnovala důkladněji a daný závěr uvedla do souvislosti se svým výzkumným projektem nebo z poznatky z vlastní praxe. Na str. 22 autorka např. uvádí: „*..... Skrývá se za tím hypotéza, že rozdíly v motorické aktivitě během prvního roku života mohou být klíčovým prvkem k pochopení rozdílné kvality recipročního chování*“ – bylo by možné tento výsledek podrobněji vysvětlit? Za vhodné bych považovala také bližší seznámení se závěry výzkumných studií, které byly pro autorku inspirací k výzkumnému projektu.

Ve výzkumné části se autorka věnuje videoanalýze interakce rodič-dítě s PAS v rámci volné a řízené hry. Autorka popisuje osm kazuistik - nejprve stručně seznamuje s každým konkrétním dítětem a jeho diagnózou, následně detailně rozebírá realizovanou videonahrávku. V rámci kvantitativní analýzy autorka shrnuje frekvence iniciací ze strany dítěte i rodiče, porovnává tyto údaje v rámci volné a řízené hry. Při kvalitativní analýze interakce se zaměřuje na podrobný popis proběhlého setkání, kombinuje objektivní pohled (videoanalýza interakcí, pohled výzkumníka) se subjektivním pohledem rodiče (rozhovor s rodičem). Cenné je celkové shrnutí každé kazuistiky a praktická doporučení pro rodinu. Kombinací kvantitativní a kvalitativní analýzy máme možnost lépe nahlédnout do prožívání rodiče dítěte s autismem, zjištění mohou pomoci při následné práci s rodinou. Čas, který autorka věnovala jednak přípravě realizovaného výzkumu, ale také pečlivé práci při nahrávání i analýze videí, zpracování rozhovorů s rodiči je nadstandardní a na kvalitě práce znatelný. Ve výzkumu diplomandka neopomíná také validitu a reliabilitu výzkumu, ale v textu z mého pohledu uvádí více teoretických informací. Mohla by proto princip triangulace, konkrétní způsoby zjišťování validity a reliability i výsledky blíže představit při obhajobě?

Ve strukturované a bohaté diskusi autorka reflektuje různé proměnné, které mohly výsledky výzkumu ovlivnit. Porovnává svá zjištění s výsledky jiných odborných studií, oceňují výběr relevantních literárních zdrojů.

Obě části diplomové práce splňuje požadovaná kritéria. Doporučuji ji proto k obhajobě a vzhledem k výše uvedeným připomínkám navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Mgr. Veronika Šporclová, Ph.D.